

19.12.2019

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston kokous**Aika** to 19.12.2019 klo 14 – 16**Paikka** Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula**Osallistujat** neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarainministeriö (puheenjohtaja)

tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
tarkastuspäällikkö Jyrki Pennanen, sisäministeriö
tarkastuspäällikkö Sari Anttila, maa- ja metsätalousministeriö
tarkastusneuvos Juha Pekka Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö
tarkastusneuvos Jorma Partanen, ympäristöministeriö
hallitusneuvos Pasi Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö
tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveysministeriö
hallitussihteeri Tuomas Hyvärinen, puolustusministeriö
tarkastusneuvos Mikko Helkiö, valtioneuvoston kanslia

assistentti Taru Mäkelä, valtiovarainministeriö (sihteeri)

Poissa tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
ulkoasiainneuvos Outi Holopainen, ulkoministeriö**Kutsutut asiantuntijat** tuloksellisuustarkastusneuvos Matti Mattila, VTV (asiakohdat 1 – 3)**1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Kokouksen asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen 24.9.2019 muistion hyväksyminen

Muistio hyväksyttiin.

3 Avoin tieto ja viranomaistiedon hyödyntäminen (Matti Mattila/VTV)

Matti Mattila kertoi esityksensä aluksi, että VTV:n tavoite on saada aikaan vaikuttavuutta ja avoimen tiedon hyödyntäminen oli pitkään VTV:n listalla. Esityksessään Mattila kertoi tarkastuksen tarkastuskysymyksestä ja tarkastuksen kohteesta eli tietovarantojen avaamisesta muiden hyödynnettäväksi. Hän kertoi myös, mikä tilanne on nyt sekä mitkä ovat tarkastuksen keskeiset päätelmät ja suositukset. Nämä kaikki löytyvät Mattilan PowerPoint-esityksestä.

Tarkastus on ollut kilpajuoksua julkaistavan tiedon kanssa, sillä uutta tietoa tuotetaan koko ajan. Ei ole kuitenkaan tuloksellista avata mahdollisimman suurta massaa tietoa, vaan tarkoitus on avata hyödynnettävää tietoa. Tiedolla ei ole arvoa, ellei sitä löydy. Hän myös korosti, että avattu data on kaikille samanlaista.

Viranomaiset ovat avanneet tietovarantoja, mutta niiden hyödyntäminen on vaikeaa. Hyödyntämistä vaikeuttavat mm. avatun datan löydettävyyys. Avattu data pitäisikin keskittää, esim. avoindata.fi –osoitteeseen. Myös lainsäädännössä pitää ottaa huomioon tiedon avaamisen näkökulma.

Ministeriöillä on keskeinen rooli datan avaamisessa. Mattila ehdotti, että soveluskehittäjille voisi kertoa avattavaksi suunnitellusta datasta, jotta he voisivat kehittää sopivia palveluita etukäteen. Voisiko data olla merkittävä tekijä, jonka ympärille rakennetaan toimintaa, eikä toisinpäin? Kansalaisille avoin data on myös osa demokratiaa.

Esityksen jälkeen käytiin keskustelua aiheesta. Esille nousivat mm. vastuuasiat, jos kaikki tietovarannot avataan, niin mihin kaikkeen niitä voidaan käyttää? Asian ongelmallisuudesta johtuen jotkut ministeriöt ovat ottaneet tiukan linjan eivätkä avaa mitään tietoja. Tämä on vaikea kysymys ja siksi datan avaamisessa onkin ollut viivyttyviä tekijöitä. Tärkeintä Mattilan mukaan, on kuitenkin viedä asiaa eteenpäin.

VTV lähti isoista datavarannoista liikkeelle ja myös EU korostaa niiden avaamista. On myös monta tapaa luokitella dataa ja mitä enemmän aineistoille on luokkia, niin sitä parempi.

4 Sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa

Sisäisen tarkastuksen asemasta organisaatiossa on valmisteltu kaksi saman sisältöistä dokumenttia. Jaostolaisilta oli tullut kommentteja sen verran, että puheenjohtajan mielestä dokumentit oli hyvä käydä vielä läpi. Dokumentin alkuperäinen tarkoitus oli olla lyhyt ja tiivis dokumentti, jonka pohjalta voi käydä keskustelua johdon kanssa sisäisestä tarkastuksesta.

Eniten keskustelua nousi sisäisen tarkastuksen järjestämistavoista; osa jaostolaisista oli sitä mieltä, että ostopalvelun roolia järjestämistavoissa pitäisi vähentää. Ostopalvelun tulisi olla vain täydentävä vaihtoehto, ei rinnastettuna samanarvoiseksi oman toiminnan kanssa. Osa taas oli sitä mieltä, että kaikki mahdolliset tavat järjestää sisäinen tarkastus tulee esitellä, mutta ei ottaa kantaa niiden paremmuuteen.

Tuotiin esille näkökulma, että dokumentin pitäisi toimia kaikenkokoisissa virastoissa ja tästä syystä kaikki kolme eri tapaa järjestää sisäinen tarkastus tulisi olla mainittuina. Ostopalvelut ovat oleellisia, sillä usein työmäärä on niin suuri eikä kaikkeen löydy asiantuntemusta talon sisältä. Jos tarkastus järjestetään ulkoistettuna, niin virastossa pitää kuitenkin olla henkilö, joka vastaa siitä. Vastuuvirkamiehen roolista toivottiin myös dokumenttiin kirjausta. Ostopalvelujen esille tuominen on tärkeää myös siksi, että joissakin virastoissa sisäinen tarkastus järjestetään ulkoistettuna tai sitä ei järjestetä ollenkaan. Ehdotettiin myös, että dokumenttiin lisättäisiin ohjeistus siitä, minkälaisissa tilanteissa sisäistä tarkastusta tulisi ostaa ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Johdolle tulee kommunikoida, että sisäisen tarkastuksen ostopalvelut ovat konsulttipalveluita. Ulkoistettua tarkastusta pitää myös valvoa ja vastuuvirkamiestä kouluttaa. Toivomuksena oli myös ammattitaitopuolen korostaminen. Ehdotettiin myös, että

VTV ottaisi kantaa ulkoistetun tarkastuksen objektiivisuuden ja riippumattomuuden toteutumiseen.

Dokumentti on tarkoitettu ylimmälle johdolle ja siitä näkökulmasta se alkaa olla liian pitkä; dokumentin punainen lanka tulee olla helposti löydettävissä. Asettelulla ja tarkennuksilla voidaan tuoda esille jaoston pointit, mutta merkitys muuttuu, jos pohditaan kaikkia vaihtoehtoja. Ehdotettiin myös, että työstämiseen pitäisi saada mukaan muitakin valtion sisäisiä tarkastajia, kuin vain ministeriöiden. Jos dokumentti kuitenkin viedään virastoihin, se venyy mahdottoman pitkäksi.

Todettiin, että pari viimeistä kappaletta ovat ongelmallisia, koska siinä on muoto "tulee olla", vaikka dokumentin ei ole tarkoitus olla jaoston suositus. Esille nousi myös julkisuusongelma: sisäisen tarkastuksen raportit ovat julkisia, ulkoistetun palvelun muistiot taas eivät ole, vaikka loppuraportit olisivatkin. Todettiin, että oma sisäinen tarkastaja voi olla silmänä ja korvana muutenkin kuin tarkastusta tekemällä. Voitaisiinko sisäistä tarkastusta markkinoida niin, että se on yksi hyvän hallinnon elementti ja tuo läpinäkyvyyttä?

Puheenjohtaja päätti keskustelun ehdottamalla, että oman sisäisen tarkastuksen alle laitetaan muutama pointti oman sisäisen tarkastuksen hyödyistä, muuten pidetään melko samanlaisena ja tiiviinä. Ehdotettiin myös, että jokainen voi kirjoittaa omalle hallinnonalalleen tarpeen mukaan laajemman suosituksen. Dokumentin luettavuuteen kaivattiin hieman parannusta. Sovittiin, että PowerPointin sivulta 7 poistetaan Sisäinen tarkastus –laatikon alin kohta.

On mahdollista perustaa pienryhmä, joka pohtii sisäisen tarkastuksen järjestämisen erilaisten tapojen hyötyjä jne. Pienryhmään voidaan ottaa mukaan muiden virastojen sisäisiä tarkastajia. Niina Sipiläinen oli halukas pienryhmätyökentelyyn.

5 SWOT-analyysi, raportin käsittely ja jatkotoimenpiteet

SWOT-analyysin loppuraportissa ei tullut yllätyksiä jaostolaisille. Jatkotoimenpiteet koskivat lähinnä yhteistyötä ja koordinointia. Pohdittiin, että VVC:n tehtävien uudistuessa voisiko VVC olla koordinaatiopiste, joka tuottaisi yhteistä materiaalia ja toimintatapoja eri ministeriöiden sisäisiä tarkastuksia varten ja edistäisi poikkihallinnollisuutta sisäisessä tarkastuksessa. Se olisi vastaus lähes kaikkiin jatkotoimenpide-ehdotuksiin. Todettiin, että mikäli tällainen toiminto perustetaan VVC:hen, sen tulee olla asianmukaisesti resursoitu. Asiaan liittyen toivottiin lausuntopyyntöjä, jos päätöksiä tehdään. Myös Kieku-raportoinnin koulutus olisi hyvä jatkotoimenpide.

6 Muut asiat

a) Kevään kokousten ja kokousaikojen suunnittelu

Sihteeri lähettää kyselyt kokousajankohdista.

Kaarina Sinersalo IIA:sta/sisäisen tarkastuksen tulevaisuus voisi olla yhden kokouksen aihe. Tarpeen vaatiessa voidaan vielä kerran käydä läpi asemapaperi.

Oikeuskanslerin ratkaisu sisäisen tarkastuksen raportoinnin julkisuudesta: apulaisoikeuskansleri on antanut huomautuksen Espoon kaupunginjohtajalle sisäisen tarkastuksen raporttien julkisuudesta.

Seuraava kokous pidetään helmikuussa 2020. Puheenjohtaja kitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 15.55.

Jakelu

Sisäisen tarkastuksen jaoston jäsenet

Tiedoksi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan jäsenet